Ross Károly

A tanítvány

Azt mondta, hetente csak egyszer tud eljárni hozzám, mert nagyon elfoglalt, de minél előbb szeretne megtanulni angolul. Megkérdeztem tőle, tudja-e, hogy megy ez, mert heti egy alkalommal nem ígérhetek sokat. Tudja, persze, de hát a munkája, meg különben is, a világ végén lakom, ide legalább annyi idő eljutni, mint maga az óra. Megkérdeztem, akkor miért engem választott. Azt mondta, mert úgy hallotta, az olcsóbbak közé tartozom. Erre nyeltem egyet, és beszélgetésünknek ezt a részét a magam részéről lezártnak tekintettem.

Nem mondhatnám, hogy nagy elánnal vetettem magam a munkába. Az első órát, emlékszem, el sem kezdtem pontosan – pedig nálam a pontos órakezdés a minőségi munka része –, mert telefonáltak valahonnan, és azt hittem, rövid beszélgetés lesz. Amikor pár perces késéssel visszatértem a szobába, felnézett a nagyórára, majd a karórájára, utána meg énrám. Nem volt számonkérés a tekintetében, inkább afféle megerősítése a ténynek, hogy lám csak, az olcsóságnak megvannak a jól nyomon követhető megnyilvánulásai. Nem törődtem vele, mint aki észre sem veszi az efféle gesztusokat, és rögtön kemény munkára fogtam. Biztos voltam benne, hogy az első egy-két óra után feladja, az ilyenek mindig feladják, mert fogalmuk sincs, mibe vágtak bele. De keményebb fából faragták, mint gondoltam. A kezdeti értetlenkedés és kínlódás után – miért nem tudja úgy írni, ahogy mondani?! – kezdte megérteni az angol nyelv logikáját, és pár hét elteltével azt vettem észre, hogy élvezi. Nem mondhatnám, hogy örömmel töltött el a felismerés. Szakmailag igen, de emberileg, úgy éreztem, vereséget szenvedtem. Ellenségesen álltam az egész dologhoz, s még csak azt sem ajánlottam fel neki, hogy tegeződjünk – igaz, ő volt a nő, de én egy tízessel idősebb lehettem –, ő pedig szép sorban lebontotta a korlátokat, amiket közénk emeltem. Talán huszonöt sem volt még, de olyan profi módon kezelte sértődöttségemet, mint egy sokat megélt pszichoterapeuta. Sokszor úgy éreztem, egyenesen játszik velem. Feladványokat rak elém, amiket – akaratomon kívül is – megoldok. Jelen esetben azt, hogy ellenszenvem dacára is képtelen voltam őt nem a legjobb képességeim szerint oktatni. Minden számítása bevált.

Egyszer csak eltűnt, nem jött három hétig, telefonja kikapcsolva, képtelen voltam elérni. A végén már aggódtam érte, mert még mindig

meg voltam győződve, hogy magabiztossága csak álca, bensejében egy félénk, valamikor sokat bántott gyerek lapul. Merevségem továbbra sem oldódott, de éreztem bizonyos felelősséget iránta. Főleg, miután megtudtam egy elejtett mondatából, hogy egyedül él, és mintha nem lenne se rokona, se barátja, senkije. Ez mellesleg a viselkedéséből is látszott: szocializálatlansága néha meglepett, olyan dolgokat művelt, amelyek szokatlanok voltak a környezetemben. Minden óra előtt például megevett egy almát, s mikor végzett vele, csutkáját jó három méterről a szemetesbe hajította. Dicséretére legyen mondva, hogy mindannyiszor telibe talált. Vagy valahányszor kifújta az orrát, zsebkendőjét a táskája tetején, nem egyszer az asztalon hagyta, összehajtogatatlanul. Többször is felmerült bennem, hogy nem intézetben nevelkedett-e. De erről sohasem beszélt.

Aztán egyszer csak felbukkant, úgy, hogy előtte nem is értesített, egyszerűen csak megjelent az órán, mintha tegnap hagytuk volna abba. Mikor bátorkodtam megkérdezni tőle, mégis hol járt, azt mondta, semmi közöm hozzá. Ezzel részéről elintézettnek tekintette a dolgot, s meg sem kérdezte, hogy az elmaradt órákat ki kell-e fizetnie. Természetesen nem fizette ki.

Szabadulni akartam tőle, de úriember módjára. Közöltem vele, hogy a következő hét szerdáján elutazom, nem tudok órát tartani. Azt mondta, nem baj, tud kedden vagy csütörtökön is jönni. Hivatkoztam más tanítványaimra és egyéb elfoglaltságaimra, nem érdekelte. Kiharcolta a kedd reggelt, pedig szerdán sem mentem sehova. A visszavágásnak ezzel a formájával így felhagytam. Mást kellett kitalálnom.

Közben persze szerettem volna megtudni, mégis kivel van dolgom. Mert hogy a nevén kívül – már ha egyáltalán a valódi nevét adta meg, néha még ebben is kételkedtem –, valójában semmit nem tudtam róla. Angolul feltett kérdéseimre biztos voltam benne, hogy hamis válaszokat ad: lakóhely, foglalkozás, életkor. Úgy hazudott idegen nyelven, mint a vízfolyás – nem éppen a tehetségtelen emberek sajátja. De hiába igyekeztem, legbelül mintha csak mosolygott volna rajtam, szinte élvezte, hogy újabb és újabb próbálkozásaimra újabb és újabb hazugságokat találhat ki. Észre sem vettem, hogy én magam alakítom, formálom benne mindazt a képességet, amellyel könnyűszerrel visszaverheti támadásaimat.

Egyszer aztán megelégeltem a dolgot. Tanításai alapelveim közé tartozik: minél jobban ismered tanítványaidat, annál hatékonyabb munkát végzel velük – nem csak én, számtalan kollégám vallja e tételt.

Közöltem vele, hogy festés lesz a lakásomban két hétig, s ez idő alatt szeretném az óráimat a tanítványaimnál tartani. Bárhol lakik is, elmegyek hozzá, ingyen és bérmentve, csak az óradíjat számolom fel. Számításom, úgy láttam, bevált: tanácstalanná vált a tekintete, oldalt nézett, majd furcsán elmosolyodott. Egy darabig úgy tűnt, még sincs minden helyzetre kész válasza, meg lehet őt is fogni, ha kiismeri az ember. De máris érkezett a válasz, még mielőtt megünnepelhettem volna diadalomat: van itt a közelben egy presszó, délelőtt alig van vendég, ő fizeti a kávémat. Ideális hely nyelvórára. Soha az életben meg sem fordult a fejemben, hogy kávéházban is lehet nyelvórát tartani. Kis híján abban a percben bevallottam neki, hogy a festés csak kamu, s azt szerettem volna igazából megtudni, kit is tisztelhetek a személyében.

Jellemző volt kapcsolatunkra, hogy külsőleg eddig meg sem néztem rendesen. Kontúrokat és halvány foltokat láttam magam előtt, amikor csak rápillantottam, annyira lekötött szélsőséges, kiismerhetetlen személyisége. A kis kávéház ablak melletti asztala viszont jó alkalmat kínált erre – mert hát el kellett játszanom a felújítást, legfeljebb majd azt mondom, átvertek a festők. Érdekes volt, hogy új helyszínnel és más megvilágításban mennyire más embert láttam magam előtt. Ugyanazt, és mégis mást. Nem hinném, hogy a kedvemért dobta volna fel a külsejét, de a farmert és magas nyakú pulóvert felváltó piros kockás szoknyában és a fehér, ujjatlan blúzban mintha nővé változott volna az, aki eddig a démonom volt. Arcra továbbra sem volt szép, én legalábbis nem láttam annak – bár isten tudja, milyen lett volna, ha leveszi vastagkeretes, szurokfekete szemüvegét –, de alakját a leggingsekben feszítő fitnesszcicák is megirigyelhették volna. Afféle igazi modern nővé lényegült át, akinek a külső mellett legalább olyan fontos a személyiségéből áradó imázs. Egy pillanatig sem hagyott kétséget afelől, hogy nem miattam cserélte le a külsejét, sokkal inkább a hely és az alkalom miatt. Feltűnő mozdulatokkal lapozta a könyvét, és vette szájába a tollát, mintegy jelezve a csekély számú közönségnek, hogy mi is az ábra köztünk. Farkasverem széléhez csaltam, s én magam pottyantam bele.

Észre sem vettem, hogy energiáim nagy részét lassan az ellene folyó csatározás emészti fel. Próbáltam lazára venni a dolgot, de éreztem, ez csak önámítás, valójában még azokon a napokon is vele foglalkozom, amikor a színét sem látom. Ki szereti, ha legyőzik? Tetszik-e az orvosnak, ha a beteg mondja meg, milyen orvosságot nem szeretne szedni? A taxisofőrnek, ha az utas mutatja neki a házához vezető utat? Persze, hogy nem. Nekem sem tetszett, hogy nem hagyta úgy végezni a

munkámat, ahogy akartam. Illetve hagyta, de órán egyfolytában idegesített. Pedig valójában nem csinált semmit, és mégis mintha örökké össze akart volna zavarni. És hát, őszintén szólva, össze sem zavart, mégis mindig úgy éreztem magam az órája után, mint egy végkimerültségben szenvedő csivava.

Vitán felül állt, hogy ő a legtehetségesebb tanítványom. Eszméletlenül vágott az esze, pillanatok alatt felfogott mindent, és ha valamit a kelleténél körülményesebben közelítettem meg, ő már a magyarázat közepén tudta, mi lesz a konklúzió. Nem mondta ki, de láttam rajta, hogy tudja, és vártam, mikor fojtja belém a szót. Nem fojtotta belém sosem, de gesztusaival jelezte – hátradőlt a széken, keresztbe fonta a karját, vagy enyhén oldalra billentette a fejét –, hogy beelőzött, itt talán abba is lehetne hagyni. De nem hagyhattam abba, mert azzal beismertem volna a vereségemet. Hogy a megszokott, sablonos tanítási módszereim felett eljárt az idő, legalábbis az olyan tanítványok esetében, mint ő. Na, ez már sok volt. Hogy majd ő mondja meg tizenkét éves gyakorlattal a hátam mögött, mit hogyan kellene csinálnom! Nem elképzelhetetlen, hogy lehettem volna kicsit rugalmasabb, de nem akartam az lenni. Vele szemben aztán pláne nem. Továbbra is ragaszkodtam jól bevált módszereimhez, és cseppet sem mutattam ki, hogy jobbnak tartom még a legkiválóbb tanítványaimnál is.

Eljött a karácsony. Egyikünk előtt sem volt titok, hogy utálja a másikat. Ebben az alig több mint tizenöt órában sikerült annyira erodálnunk egymást, hogy nem tartottam valószínűnek az ünnepek utáni folytatást. Abban reménykedtem, hogy ő is átgondolja a dolgot, és úgy dönt, befejezi velem. Minden emellett szólt: a mogorvaságom, a távolságtartásom, a gyakori elutasításom. Csodáltam, egyáltalán hogy bírta eddig. És persze hogy én is hogy bírtam.

Nem is jött el az utolsó órára, még csak nem is telefonált. Így van ez rendjén, gondoltam mindjárt, ő is ugyanúgy látja a dolgokat, mint én, ez megnyugtatott. Karácsony napján azért felhívtam, mert úgy gondoltam, illik, hogy kellemes ünnepeket kívánjak. Nem mondhatnám, hogy nem könnyebbültem meg, mikor az ötödik kicsengésre sem vette fel, és nem is hívott vissza. De… de azért valami még sokáig ott maradt utána. Nem tudom, mi volt az, nem is akartam megtudni sosem, csak annyira zavart, hogy néha majdnem beleőrültem.